

## TRÒ NG VĂN H C DALAT-

## N A CH CŨNG LÀ TH Y

(Kính trò ng nh th y cô Ch Bá Anh,  
Hi u trò ng trò ng Văn H c Dalat)

Lên 6 tu i, tôi h c l p năm trò ng ti u h c Tr n Bình Tr ng. T nhà ch b ằng qua con đ i nh n m gi a đ trò ng Tr n Nh t Du t và Yagút là đ n trò ng. H c sinh ch h c 1 bu i nên bu i chi u tôi qua nhà bác T Cúp n m sau l ng nhà, h c v i b n Mai Th Ph ng và đ c anh Long cháu bác kèm thêm.

Năm 1964, tôi lên l p nh t B do cô Bùi Th Ninh h ng đ n. Cu i năm, h c sinh ph i qua k thi trung h c đ nh t c p đ đ c vào trò ng n Trung H c Bùi Th Xuân. Vào trò ng công không ph i đ ng ti n h c còn là m t ni m h ănh đ i n nên đ ch c ch n anh Long đ n tôi và b n Ph ng lên trò ng Văn H c đ xin h c luy n thi.

Th đó Dalat là trung tâm văn hóa h n là du l ch. Ngoài 2 trò ng công l p l n là Bùi Th Xuân, Tr n H ng Đ o còn có nhi u trò ng Pháp dành cho gi i th ng l u t kh p mi n Nam v h c nh ' Grand Lycee', Couvent des oiseaux. Adran...nh ng trò ng t th c có ti ng: Trí Đ c c a nhà th ch ánh tòa n m trên đ ng nhà Chung, B Đ thu c chùa Linh s n trên đ ng Võ Tánh, Tân Sanh dành cho ng i Hoa, Cam Ly cu i đ ng Tr n Bình Tr ng đ y riêng ng i dân

thầy thi u s, ngoài có truyện Viêt Anh và Văn Học ...

Truyện Văn Học nôm đờu đờng Hoàng Diu, trên sồn đời Quan Thu, đời di n vờ i căn nhà “Bờy Gian” nờ i tiờng vờ i con ma cây mít và quán mì quờng. Nói hờ i dài dòng đờ biờt vào thờp niờn 60 cờ a thờ kờ trờ c, ở xóm Lò Gờ ch, truyện Văn Học thân thuờc vờ i cờ dân ở đó nhờ nhà ông Võ Đờnh Dung nờ m chờ ch bên cờ nh, hay bác Viờn Cờ cách đó mờ y căn, hoờ c ông Tôn Cao trên đời Quan Thu phía sau.

Tờ nhà, tôi chờ đi chờng 20 mét đờn đờng Hoàng Diu rờ trái đời thêm chờng 200 mét tờ i trờng. Tôi nhờ y lờc cờc lên hờn 60 bờ c cờp đờn dờy nhà làm lờp hờ c bên cờ nh ngời biờt thờ lờn là nờ i ở cờ a nhà thờ y Hiờu trờng. Lờp luyờn thi cờ a tôi có chờng hờn 20 hờ c sinh, gờ m 2 dờy lờp và mờ t chiờ c bàn dành cho thờ y Trờn Bờt.

Thờ y Trờn Bờt đờ y chúng tôi môn quờ c vờn và toán mờ c dù kờ thi có môn Khoa Sờ Đờ a. Thờ y nói giờng Bờ c, giờng bài rờt hay. Thờ y truyờn cho tôi niờ m yêu thích môn vờn, thờ y cho chúng tôi chép nhờng đờn vờn hay, ý đờp vào cuờn sờ và khuyờn khỏch đờ c sách. Quyờn sách nờ m lòng cờ a tôi lúc bờ y giờ là “ Đờ i mái hờ c đờng” do Hà Mai Anh đờ ch. Khi thi đờ bài tờ buờ i tờp thờ đờ c, tôi tờ cờ nh mờ t bờn tay bờ liờ t đờ trên sờn ngang nhờ vờ y mà tôi đờ vờ i thờ hờng 8 trên gờn 300 hờ c sinh.

Thờ y Hiờu Trờng Chờ Bá Anh cao đờng đờng, thờ nh thờng ghé qua lờp, vui vờ và thờng kờ o cho hờ c sinh giờ i. Cô Hiờu Trờng, nhà thờ Vi Khuờ, trờng trờ o, lờ ch thiờp là đờng sờ và bờn thờ cờ a ba tôi, cô yêu hoa cức nờn chờn màu vàng làm đờng phờ c cho nờ sinh. Thờ y cô có 4 ngờ i con nhờ hờn tôi vời tuờ i, các bờn ở y cùng tên Anh chờ khác chờ lờt mà cũng đờ nhờ : Nhờ t, Nhờ, Tam, Tờ và đờ c chú Thanh tài xờ đờ a đờn đờ hờ c.

Khi vào trung hờ c, trong thờ i gian dài tôi không có đờp leo lên bờ c cờp cao, nhờng mờ i lờn đờ hờ c tôi nhìn ngời trờng thờp thoáng khi mùa đờng cây quờ đờ i mờ c vàng cờ phờn đờ i phía trờ c

Anh em chúng tôi đờng, con gái hờ c Bời Thờ Xuân, con trai hờ c Trờn Hờng Đờ o, 1 đờ a vào Kờ Thuờt la San, 4 đờ a nhờ hờ c Trung Tâm Giáo Đờ c Hờng Vờng và Lờ c, đờ a em thờ 6 hờ c trờng Văn Học tờ lờp đờ thờ t đờn năm 1975. Sau tờ t Mờ u Thân, em Toàn mờ t cha phờ i lên Dalat nờng nấu và đờ c ba tôi xin vào đó hờ c.

Truyện Văn Học mà các lớp đầu THPT đầu tiên lớp đầu T. Riêng đó như lớp thì từ lớp đầu Tam đầu tiên lớp đầu Nhất có đến cả ba bạn A (sinh vật), B (toán lý hóa) và C (Văn văn, sinh ngữ.) Thầy Chỗ Bá Anh mà tôi nhớ giáo sư danh tiếng tiếng dạy học ở Saigon học tôi nhớ tiếng thành khác. Mất s là giáo viên văn hóa tôi truyện Võ B. Quốc Gia Dalat.

Mặc dù là truyện thầy học như người quy khe khe không kém truyện công Thầy Hi u truyện dạy g n như cũng rất nghiêm: học sinh truyện học sinh hay phạm lỗi lu t b thầy cho ăn roi mây. Thầy như rất rõ tiếng học sinh cả mình nên đang lái xe thầy thầy học sinh nào đi lang thang truyện học, vào quán bia, thầy ngừng xe, chờ chờ truyện cho m y roi roi b t v l p h c. Học sinh nam theo thầy trang đầu tóc dài, thầy gọi lên văn phòng, cầm cái kéo s n m t đ đ ng cho v nhà c t ng n. Truyện còn có phần thầy khuy n khích học sinh giỏi hay truyện c p h c sinh khó khăn.

Truyện Văn Học đến các nhớ người biết đầu tiên khi mà lớp luyện thi Tú Tài I và II. do thầy Phạm Kế Viêm và Thân Truyện Bình đến nhớ. Hai thầy dạy truyện Võ B. Quốc Gia nên thầy lên lớp trong bộ quân phục oai hùng và hào hoa, khi nhớ người học sinh ngữ ngữ n. Thầy Viêm dạy môn toán, thầy vẽ hình học không gian trên bảng rất đẹp. hai tay có thể vẽ 2 vòng tròn chính xác. Thầy Bình dạy lý hóa. Anh Việt, chị Mai Trang và các bạn cả học đầu học luyện thi ở đây. Chị Mai Trang viết chữ đẹp, trình bày vẽ không chê vào đâu, đến cả thầy Viêm m n cu n t p đ làm tài liệu.

Năm tôi học thi tú tài 1, tôi truyện tôi căn phòng học năm nào, phòng chỗ có bàn cho học sinh, giáo sư dạy dạy đầu tiên học tiếng rất vui. Tôi cả tìm thầy B t nh ng thầy có l v truyện Văn Khoa, là ngôi truyện thầy hai cả thầy Chỗ Bá Anh ở tên Chi lăng. Học sinh lớp luyện thi đa phần từ truyện Truyện Hoàng Đ o, Bùi Thỗ Xuân. Tôi cùng bạn Qua, H n h đi s m ch n bàn đầu học đầu khi đi phố đi ngang như dây bàn dài toàn con trai. Hai năm luyện thi ở truyện Văn Học đến tôi nhớ người kể nhớ bạn đây là lớp mà nam nữ đến cả học chung. Dù không có đẹp tí p xúc như chúng tôi cũng biết sau lớp mình nhớ người bạn nam học rất giỏi.

Lớp luyện thi có kết quả rất cao tuy nhiên danh tiếng tôi thu c v truyện g c. nên khi cầm m nh b ng trong tay, chúng tôi hạnh đầu tiên mình là con cháu Bùi Thỗ Xuân quên truyện truyện Văn Học góp s c vào rất nhớ.

Sau năm 75, ngôi truyện đến chia cho như ngữ ngữ i ngoài kia vào, ngữ n đ i s t b ng v i m t

đường và trở thành dãy nhà phố cao tầng, chừa lại con đường cũp cao ráo. Thầy cô lên học trò tan tác khắp nơi.

Hơn 40 năm sau, bắt chợt tôi gặp với sự trở lại ngôi chùa Mẹ Thiến năm ngoi vi Phan Rang, thầy nhớ lại những ngày đi học:

-Tôi là Phan Rang, vì ham học muốn đi trường, tôi trở lên Dalat. Chùa Lâm Tì Ni tên Đức Nhà Bò, và đi học trường Văn Học.

-Ôi. Con trường thầy tu Phật thì học trường Bồ Đề chứ.

-À, Vì sao tôi là thầy tu mà lại không học trường Bồ Đề mà lại học Văn Học. Ồ, thì lúc đó, chùa thì xa trường Bồ Đề, mà trường Văn Học cho học không lấy tiền. Tôi nhớ năm này.

Thầy lại cười:

-Một sáng tháng hai, giờ chào cờ, thầy Hiếu trường nói: học sinh nào học giỏi hơn con tôi và học sinh nào phát hien tôi thuê giáo sư kèm riêng cho con, tôi miễn học phí. Câu nói này làm động lòng cho tôi gắng học hơn. Đó là kỳ niệm đi theo năm tháng trong tôi. Tôi nghĩ nghĩ ta làm được thì mình sẽ làm được và học được.

Một chỗ cũng là thầy, nhà chỗ cũng là thầy, những người học sinh học luyện thi năm nào với những người buôn học trên ngôi trường cao năm đầu trường Hoàng Diệu, trên sườn đồi Quan Thu, đồi diên vĩ căn nhà “Bảy Gian” nơi tiếng vĩ con ma cây mít và món mì quăng. Nhớ thầy Hiếu trường dáng cao dong dỏng, cô Hiếu trường lịch thiệp và 4 người con học giỏi cùng tên Anh.

**Tháng 10/2018**

## Phạm Mai Hoàng

